

Občinska
knjižnica
Jesenice

Načrt nakupa knjižničnega gradiva za leto 2018

http://www.knjiznica-jesenice.si/akti.htm?mode=get_content&content_id=86

Izhodišča in cilji letnega nakupa knjižničnega gradiva

Osnova za načrtovanje nakupa knjižničnega gradiva je strateški dokument Načrt gradnje zbirke knjižničnega gradiva v Občinski knjižnici Jesenice (2015) in strokovna priporočila v naslednjih dokumentih:

- Zakon o knjižničarstvu (Uradni list RS, št. 87/01, 96/02 – ZUJIK in 92/15),
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (UL RS 73/2003),
- Standardi za splošne knjižnice 2005 - 2015 (Nacionalni svet za knjižnično dejavnost. 2005),
- Manifest o splošnih knjižnicah (1994).

Občinska knjižnica Jesenice (v nadaljevanju knjižnica) je kot splošna knjižnica namenjena celotni populaciji na območju občin Jesenice, Kranjska Gora in Žirovnica, zato mora biti izbor gradiva čim bolj pester oziroma ustrezen željam in potrebam uporabnikov.

Cilji načrtovanega letnega nakupa knjižničnega gradiva 2018

Knjižnica letni nakup knjižničnega gradiva oblikuje v skladu s svojim poslanstvom in glede na opredelitve v Načrtu gradnje zbirke knjižničnega gradiva v Občinski knjižnici Jesenice. Najpomembnejši cilji nakupa so:

- kakovostna knjižnična zbirka v osrednji knjižnici, ki bo podpirala informiranje, učenje in ustvarjalnost uporabnikov, razvoj bralne kulture in funkcionalne pismenosti,
- kakovostne knjižnične zbirke v krajevnih knjižnicah, ustrezne potrebam uporabnikov,
- uporabnikom omogočiti seznanitev s kakovostno založniško produkcijo,
- zbiranje in posredovanje gradiva in informacij o lokalni kulturni dediščini,
- pridobivanje gradiva, ki bo omogočalo različne dejavnosti za uporabnike knjižnice,
- uporabnikom dostop do e-knjig v slovenščini,
- zajeti publikacije večine slovenskih založb in vsaj 15% naslovov, ki jih bo podprla JAK,
- kljub znižanjem sredstev za nakup upoštevati strokovna merila in priporočila o obsegu prirasta v knjižnični zbirki.

Knjižnica z nakupom gradiva načrtuje pozitivne učinke za dejavnost:

- primeren obseg zbirke in prirasta glede na normative oziroma pretekle dosežke,
- povečanje izposoje knjižničnega gradiva oziroma obrata zbirke,
- povečanje števila članov glede na prejšnja leta.

Vsebinska merila letnega nakupa v letu 2018

- Glede na značilnosti okolja in strukturo članstva so večje potrebe po gradivu naravoslovno-tehničnih strok (železarstvo, strojništvo, srednje strokovne šole) in medicine (bolnišnica, fakulteta za zdravstveno nego, srednja medicinska šola), družboslovju in humanistiki (gimnazija, srednja vzgojiteljska šola, socialni zavodi in osnovne šole), jezikoslovju (turizem – tuji jeziki), športu (predvsem gorništvu in zimski športi).
- Poleg strokovnega gradiva, ki bo podpiralo učne programe šol na območju knjižnice, knjižnica načrtuje tudi nakup splošnega strokovnega in poljudnega gradiva za vse generacije uporabnikov, ki bo podpiralo vseživljenjsko učenje, spodbujalo ustvarjalnost in vedoželjnost.
- Knjižnica načrtuje nakup vsaj 100 naslovov osrednjega slovenskega informativnega periodičnega tiska. Prav tako bo knjižnica omogočila dostop do informacij javnega značaja in informacij o dogajanju v lokalnem okolju vseh treh občin.
- Knjižnica načrtuje nakup kakovostnega izvirnega slovenskega in prevodnega leposlovja za odrasle in mladino. Za najmlajše uporabnike bo izbirala kakovostna literarna dela z estetskimi ilustracijami, ki bodo v bralcih razvijala besedni zaklad in čut za lepo.
- Knjižnica bo pridobivala relevantno domoznansko gradivo vseh vrst.
- Knjižnica načrtuje nakup kakovostnih filmov na DVD-jih, v omejenem obsegu, zaradi pomanjkanja prostora in zmanjšanega zanimanja uporabnikov, nakup zgoščenk s kakovostno glasbo.
- Knjižnica načrtuje nakup e-knjig v slovenščini.
- V nakup bo vključeno 95% gradiva, ki bo izšlo v letu 2018 (oziroma ob koncu leta 2017), starejše gradivo pa, če bi bilo to kljub možnosti medknjižnične izposoje smiselno.
- Načrtovan nakup knjižničnega gradiva bo sicer sledil predpisanemu razmerju med strokovnim (60%) gradivom in leposlovjem (40%), vendar bo doseganje razmerja odvisno od razpoložljivega denarja in ponudbe na tržišču. Poleg tega je v knjižnični mreži več manjših knjižnic, kjer je več potreb po gradivu za prosti čas in leposlovje kot pa po strokovnih delih. Načrtujemo drugačno razmerje, in sicer 50 % leposlovja in 50 % strokovnega gradiva.
-

Značilnosti in potrebe okolja

Knjižnica opravlja knjižnično dejavnost za 30.432 prebivalcev (SURs, 1. 1. 2017) v treh občinah Gornjesavske doline: Jesenice, Kranjska Gora in Žirovnica. Občina Jesenice je mestna občina, v kateri živi dve tretjini vseh prebivalcev. Občino določa dediščina železarstva, šolska, zdravstvena, kulturna in športna infrastruktura, med drugim ima šolo s prilagojenim programom, fakulteto za zdravstveno nego in dom starostnikov. Za občino so značilne dnevne migracije prebivalstva, večkulturno

prebivalstvo, nizka stopnja izobrazbe prebivalcev, visoka stopnja brezposelnosti. Občina Kranjska Gora je usmerjena v turizem, zanjo je značilna dnevna migracija prebivalcev. Občina Žirovnica je najmanjša, usmerjena v obrt in kmetijstvo, značilne so dnevne migracije prebivalstva.

Značilnosti okolja se odražajo v strukturi uporabnikov knjižnice in njihovih potrebah, ki jih knjižnica upošteva pri nakupu knjižničnega gradiva. V osrednji knjižnici je glavna knjižnične zbirke strokovnega gradiva in kakovostnega leposlovja ter neknjižnega gradiva. Manjše knjižnične enote so namenjene predvsem manj mobilnim uporabnikom, ki večinoma izbirajo leposlovno gradivo za svoje kulturno bogatenje in preživljanje prostega časa, zato je delež nakupa leposlovja večji.

Informacijske potrebe bo knjižnica zadovoljila z nakupom splošnega slovenskega periodičnega tiska, z dostopom do elektronskih izdaj časopisov, z gradivom lokalnih skupnosti in državnimi informativnimi publikacijami javnega značaja.

Okolje potrebuje tudi zbirke gradiva v jezikih etničnih skupin na območju in tujih jezikih, vendar osrednja knjižnica nima potrebnega prostora, da bi te zbirke lahko dograjevala in omogočila ljudem nemoten dostop do njih.

Naraščajo potrebe po načrtnem zbiranju domoznanskega gradiva. Zaradi pomanjkanja prostora, pa tudi zaradi uvajanja novih tehnologij se v teh nalogah knjižnica vse bolj posveča zbiranju gradiva v elektronski obliki.

Razvijanje branja, bralne kulture in informacijske pismenosti

V letu 2018 bo knjižnica kupila kakovostno knjižnično gradivo, s katerim bo lahko podprla razvoj bralne kulture in informacijske pismenosti. Knjižnica bo v nakup vključila izdaje, ki sta jih podprla JAK in Ministrstvo za kulturo. Branje kakovostnega leposlovja bo knjižnica spodbujala s priporočilnimi sezname in z različnimi projekti in dejavnostmi za odrasle in mladino: ure pravljic, pogovori o knjigah, literarne uganke, bralni projekt Berem z Brihto in različne bibliopedagoške ure za otroke in mladino, bralni projekt Ta veseli knjižni svet in bralni klub za odrasle, literarni večeri, priložnostne razstave gradiva.

Za podporo razvoja informacijske pismenosti knjižnica kupuje priročnike za uporabo sodobnih informacijskih in komunikacijskih tehnologij.

Obseg nakupa knjižničnega gradiva

Število načrtovanih enot je vezano na število prebivalcev posamezne občine (uporabljeni so podatki z dne 1. 1. 2017, SURS) in na doseženi obseg zbirke gradiva v knjižnicah. Po Pravilniku je predpisani obseg letnega prirasta 200 enot na 1.000 prebivalcev in 20 enot neknjižnega gradiva na 1.000 prebivalcev. Po Standardih je število načrtovanih enot poleg števila prebivalcev posamezne občine (uporabljen podatek je z dne 1. 1. 2017) vezano na doseženi obseg zbirke gradiva v knjižnici. Kjer je dosežen standard 4 knjige na prebivalca, 0,4 enote neknjižnega gradiva na prebivalca in v krajevni knjižnici vsaj 30 naslovov informativnega periodičnega tiska, v osrednji pa 100 naslovov, mora prirast doseči 250 knjig na 1.000 prebivalcev in 25 enot neknjižnega gradiva na 1.000 prebivalcev. Kjer zbirka ne dosega standardov, mora biti prirast večji, in sicer 400 knjig na 1.000 prebivalcev in 0,4 izvodov neknjižnega gradiva na prebivalca.

Zaloga knjižničnega gradiva v celotni OKJ ustreza določilom Standardov, to je 4 knjige oziroma 0,4 enote neknjižnega gradiva na prebivalca. Pod priporočili

Standardov je zaloga v eni krajevni knjižnici oziroma zaloga neknjižnega gradiva v nekaterih krajevnih knjižnicah (Tabela 1)

Tabela 1: Zaloga knjižničnega gradiva 31. 12. 2016

Zaloga 2016 Enote knjižnice	Prebivalci*	Zaloga 2016		Skupaj	Izvodov na prebivalca	
		knjižno gradivo	NBM		knjižno gradivo	NBM
Jesenice	20.754	78.895	7.784	86.679	4	0,38
Hrušica	1.626	8.909	400	9.309	5	0,25
Javornik-Koroška Bela	1.930	9.923	270	10.193	5	0,14
Skupaj občina Jesenice	20.754	97.727	8.454	106.181	5	0,41
Kranjska Gora	5.286	22.117	1.880	23.997	4	0,36
Dovje-Mojstrana	1.756	12.437	778	13.215	7	0,44
Gozd-Martuljek	630	4.025	33	4.058	6	0,05
Rateče	627	2.404	29	2.433	4	0,05
Skupaj občina Kranjska Gora	5.286	40.983	2.720	43.703	8	0,51
Žirovnica	4.392	19.839	1.914	21.753	5	0,44
Skupaj	30.432	158.549	13.088	171.637	5	0,43

*SURS 1. 1. 2017

Pričakovana sredstva za nakup gradiva v letu 2018

Namenska sredstva za nakup knjižničnega gradiva se od leta 2013 znižujejo (znesek občin je bil leta 2017 za 56 % nižji kot leta 2012), zato prirasta gradiva ne načrtujemo v povečanem obsegu. Izhodišče načrtovanega nakupa so namenska sredstva v občinskih proračunih za leto 2018 in izhodišča Neposrednega poziva za sofinanciranje nakupa knjižničnega gradiva v splošnih knjižnicah iz državnega proračuna v letu 2018 Ministrstva za kulturo (MK). Knjižnica za nakup knjižničnega gradiva vedno nameni del lastnih sredstev, delež lastnih sredstev pa bo mogoče določiti šele po zaključnem računu za leto 2017.

Izhodiščna cena za načrtovanje nakupa knjižničnega gradiva je povprečna cena za gradivo v letu 2016: za knjige 19,69 EUR. (Oziroma 19 EUR za knjige, za neknjižno gradivo 9 EUR, za e-knjige 11 EUR. Za letnike periodike so sredstva načrtovana po naročniških cenah.)

Vse tri občine v svojih proračunih načrtujejo 77.152 EUR, s čimer bo po povprečni ceni 19,96 EUR mogoče kupiti 3.919 enot gradiva oziroma 129 enot na 1.000 prebivalcev. Občini Kranjska Gora in Žirovnica zagotavljata dovolj sredstev za tak nakup knjižničnega gradiva, kot ga določa Pravilnik, vse tri skupaj pa premalo za obseg nakupa, kot ga določajo Standardi. Znesek občine ustanoviteljice, ki je od leta 2013 za polovico manjši, za enoletni nakup knjižničnega gradiva v osrednjem oddelku celotnega zavoda in dveh krajevnih knjižnicah ne zadostuje. (Tabela 1)

Tabela 1: Pričakovana občinska sredstva za nakup knjižničnega gradiva za leto 2018

Občina	Število prebivalcev	Znesek v EUR	Št. enot	št. enot	št. enot
				na 1 preb.	na 1.000 preb.
Jesenice	20.754	30.000	1.524	0,073	73
Kranjska Gora	5.286	28.152	1.430	0,271	271
Žirovnica	4.392	19.000	965	0,220	220
Skupaj občine	30.432	77.152	3.919	0,129	129

Pričakovana sredstva Ministrstva za kulturo (MK) so izračunana v skladu z določili Neposrednega poziva za sofinanciranje nakupa knjižničnega gradiva v splošnih knjižnicah iz državnega proračuna v letu 2018, ki vključuje tudi znesek za dostop e-knjig v slovenščini. Pričakovana sredstva MK za sofinanciranje nakupa knjižničnega gradiva v OKJ znašajo 30.825 EUR. Z njimi bo mogoče kupiti 1.566 enot knjižničnega gradiva oziroma 51 enot na 1.000 prebivalcev (Tabela 2).

Tabela 2: Pričakovana sredstva MK za sofinanciranje nakupa knjižničnega gradiva v OKJ za leto 2018 po posameznih občinah

Občina	Število prebivalcev	Znesek v EUR	Št. enot	št. enot	št. enot
				na 1 preb.	na 1.000 preb.
Jesenice	20.754	17.952	912	0,044	44
Kranjska Gora	5.286	8.617	438	0,083	83
Žirovnica	4.392	4.256	216	0,049	49
Skupaj	30.432	30.825	1.566	0,051	51

Načrtovani nakup knjižničnega gradiva v letu 2018 naj bi znašal 107.977 EUR, pri čemer znaša delež občin 71 %, znesek Ministrstva za kulturo pa dosega 29 %. (Tabela 3)

Tabela 3: Pričakovana sredstva financerjev za nakup knjižničnega gradiva za leto 2018

Občine	Jesenice	Enot	Kranjska Gora	Enot	Žirovnica	Enot	Skupaj enot	Skupaj	Odstotki financiranja
Financerji	EUR	gradiva	EUR	gradiva	EUR	gradiva	gradiva	EUR	
Občine	30.000	1.524	28.152	1.430	19.000	965	3.919	77.152	71
Ministrstvo	17.952	912	8.617	438	4.256	216	1.566	30.825	29
Knjižnica	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Skupaj	47.952	2.436	36.769	1.868	23.256	1.181	5.485	107.977	100

Obseg predlaganega nakupa knjižničnega gradiva

Glede na pričakovana sredstva bo knjižnica lahko kupila 5.485 enot gradiva oziroma 180 enot na 1.000 prebivalcev. Obseg načrtovanega nakupa ne ustreza niti Pravilniku (200 enot na 1000 prebivalcev) niti Standardom (250 enot na 1000 prebivalcev). (Tabela 4)

Tabela 4: Obseg predlaganega nakupa knjižničnega gradiva za leto 2018 po financerjih

Financerji	EUR	število enot gradiva	število enot na 1000 preb.	število enot na 1 preb.	odstotki financiranja
Občina Jesenice	30.000	1.524	73	0,073	28
Občina Kranjska Gora	28.152	1.430	271	0,271	26
Občina Žirovnica	19.000	965	220	0,220	18
Skupaj občine	77.152	3.919	129	0,129	71
Ministrstvo za kulturo	30.825	1.566	51	0,051	29
Skupaj	107.977	5.485	180	0,180	100

Načrtovani nakup gradiva za leto 2018 (5.485 enot) bo obsegal:

- 4.627 knjig,
- 610 enot neknjižnega gradiva, od tega 230 e-knjig, in
- 248 serijskih publikacij,
- oziroma:
- 0,15 enot knjižnega gradiva na prebivalca,
- 100 tekočih naslovov informativnega periodičnega tiska (časnikov in časopisov) v osrednji knjižnici,
- povprečno 15 tekočih naslovov informativnega periodičnega tiska (časnikov in časopisov) na organizacijsko enoto,
- 0,020 enote neknjižnega gradiva na prebivalca oziroma 20 na 1.000 prebivalcev. Zaradi pomanjkanja prostora v osrednji knjižnici na Jesenicah, slabše ponudbe in manjšega zanimanja uporabnikov je tudi nakup manjši.

Knjižnica načrtuje nakup gradiva na različnih medijih: 84 % knjig, 12 % neknjižnega gradiva skupaj z e-knjigami, 5 % periodičnega tiska (Tabela 5)

Tabela 5: Predlagan obseg nakupa za leto 2018 po vrstah gradiva

Predlog nakupa 2018	število enot	delež nakupa v %
knjige	4.627	84
serijske publikacije	248	5
Skupaj knjižno gradivo	4.875	89
neknjižno gradivo	380	7
E-knjige	230	4
Skupaj neknjižno gradivo	610	11
Skupaj	5.485	100

Načrtovan obseg naslovov po zvrsteh, zastopanost in dostopnost knjižničnega gradiva

Z nakupom knjižničnega gradiva bo knjižnica zajela vsa vsebinska oziroma tematska področja v vseh enotah knjižnice, v skladu z lokalnimi potrebami.

Načrtovan je nakup 2.500 naslovov različnega knjižničnega gradiva. Sledili bomo strokovnim priporočilom o razmerju naslovov med strokovnim in leposlovnim gradivom (60 % - 40 %) ter gradivom za otroke in odrasle (30 % - 70 %), vendar na osnovi izkušenj načrtujemo drugačna razmerja, in sicer: 50 % strokovnega gradiva (1.250) in 50 % leposlovja (1.250) ter 25 % za otroke (625) in 75 % naslovov (1.875) za odrasle. Zaradi nizkega obsega sredstev za nakup knjižničnega gradiva knjižnica pri prirastu ne dosega strokovnih priporočil o obsegu in razmerjih med zvrstmi in namembnostjo knjižničnega gradiva. Najbolj je zmanjšan prirast knjižničnega gradiva v krajevnih knjižnicah. Poleg tega so potrebe uporabnikov knjižnice večinoma usmerjene v leposlovje. Na doseganje priporočenih razmerij med zvrstmi in namembnostjo knjižničnega gradiva vpliva tudi ponudba na trgu. Že nekaj let je npr. ponudba poučnega gradiva za mlade manjša ali neustrezna, kar znižuje delež strokovnega gradiva za mladino.

V nakup bomo vključili vsaj 15 % gradiva, katerega izdajo bo podprla JAK.

Zagotavljanje dostopnosti knjižničnega gradiva za vse prebivalce na območju knjižnice

Knjižnica ima osem organizacijskih enot: v občini Jesenice tri, v občini Kranjska Gora štiri in eno v občini Žirovnica. Nakup gradiva bo razdeljen po enotah glede na velikost, število uporabnikov oziroma prebivalcev na območju ter značilnosti okolja ter glede na sredstva občin financerk in sorazmeren delež sredstev Ministrstva za kulturo glede na število prebivalcev. (Tabeli 6 in 6 a)

Tabela 6: Predlog nakupa knjižničnega gradiva 2018 po občinah

Občina	Število prebivalcev	Število enot gradiva	Delež nakupa v %
Jesenice	20.754	2.436	44
Kranjska Gora	5.286	1.868	34
Žirovnica	4.392	1.181	22
Skupaj	30.432	5.485	100

Tabela 6 a: Porazdelitev predlaganega nakupa gradiva 2018 v knjižnični mreži

Enote knjižnice	Vrste gradiva - število enot				SKUPAJ	Delež v %
	K	N	S	E		
Jesenice	1.896	130	122	160	2.308	42
Hrušica	50	0	21		71	1
Javornik-Koroška Bela	50	5	2		57	1
Skupaj občina Jesenice	1.996	135	145	160	2.436	44
Kranjska Gora	1.174	120	34	40	1.368	25
Dovje-Mojstrana	420	20	27		467	9
Gozd-Martuljek	15	0	7		22	0
Rateče	10	0	1		11	0
Skupaj občina Kranjska Gora	1.619	140	69	40	1.868	34
Žirovnica	1.012	105	34	30	1.181	22
Skupaj	4.627	380	248	230	5.485	100

Legenda: K - knjige, N - neknjižno gradivo, S - serijske publikacije, E – elektronske knjige

V letu 2018 za vse člane knjižnice načrtujemo možnost izposoje e-knjig v slovenščini od doma.

Prizadevali si bomo, da bodo v vseh enotah knjižnične zbirke kakovostne. Posamezne zbirke bomo dopolnjevali z medoddelčno in medknjižnično izposajo. Knjižnica v medknjižnični izposoji sodeluje z drugim knjižnicami, zlasti s knjižnicami v regiji. Najbolj obsežno je sodelovanje z osrednjo območno knjižnico Mestno knjižnico Kranj, preko katere svojim uporabnikom omogočamo tudi dostop do več elektronskih baz. Uporabniki si lahko gradivo izposodijo v kateri koli naši enoti, ker so članske izkaznice enotne.

V zvezi z dostopnostjo knjižnične zbirke letu 2018 načrtujemo:

- tedensko število ur odprtosti osrednje knjižnice: 58 ur,
- delež odprtosti organizacijskih enot v skladu z določbami Uredbe: 100,
- delež organizacijskih enot z dostopom do vzajemnega kataloga: 100%.

Zaključek

Predlagani obseg nakupa knjižničnega gradiva v letu 2018 je zaradi pričakovanih sredstev financirjev nižji, kot ga določa Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe, in nižji od priporočil Standardov. Izvedljiv bo, če bodo vsi financirji prispevali pričakovani delež sredstev in če povprečna nabavna cena enote gradiva ne bo presegla pričakovanih. Občine financirke naj bi zagotovile 71 % sredstev, Ministrstvo za kulturo pa 29 %. Namenska sredstva knjižnici že nekaj let ne omogočajo kakovostnega in primerno obsežnega prirasta knjižničnega gradiva. Načrtovana razmerja med vrstami in namembnostjo gradiva bodo odvisna tudi od ponudbe na tržišču.

Jesenice, 3. november 2017

Veronika Osredkar, direktorica

